

באר התורה / הג"ר יעקב אשר פלדמן, מה"ס 'כתב משה' ושהא"ס, ירושלים

פרק ל' ל

"אם מחייב ועד שרוֹךְ נעל"

1

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הָבֵן אַתָּה כִּי אִירְשָׁהָה עַיִל לְדֹעַ חֲבֹרָותֶךָ בְּאָמֵן רְבִיבָה יְחִינָה מִשּׁוּם רְבִיבָה שְׁמָעוֹן בְּנוֹ יוֹחֵי מִיכָּאֵל קָדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם לֹא הִיא אָדָם שְׁקָרָאוּ לְבָרְךָ הָוּא אָדוֹן, עַד שָׁבָא אַבְרָהָם וּקְרָרָאוּ אָדוֹן, שֶׁאָמַר אֱלֹהִים (אלֹהִים) בְּמַבְטָח אַזְעָזָב בְּנֵי אִישָׁבוֹן, עַבְרֵל.

שְׁמִים וּאָרֶץ: אֲםַמּוֹת וְעַד שְׂרוֹךְ נָעַל וְאַמְּאַחַ מִכָּל אֲשֶׁר לֵךְ¹
וְלֹא תָּמַרֵּן אֲנִי הַעֲשָׂרָתִי אֶת אַבְרָם: ע"כ (לך יד כב-כג).²

וּבְפִי רְשֵׁי (שם) אֲמַמּוֹת וְעַד שְׂרוֹךְ נָעַל, אַעֲכֵב לְעַצְמֵי מִן
הַשְׁבֵּי: וְאַמְּאַחַ מִכָּל אֲשֶׁר לֵךְ, וְאַמְּתַמֵּת לְשִׁכְרַד מִבֵּית
גִּזְעִיךְ לֹא אַקְחֵה: וְלֹא תָּמַרֵּן אֲנִי הַעֲשָׂרָתִי אֶת אַבְרָם, שַׁהְקֵבָה³
הַבְּתוּחַנִּי לְעַשְׂרֵנִי, שְׁנָאֵמֵר לְעַילִי יְבָבָ וְאַבְרָכָן וּגּוֹ, עַכְל.⁴

א- חולין (פח ב) ואמר רבא, בשכר שאמר אברהם "מחות ועד שrox נעל", לפק ידכו, זכו בניו לשתי מצות, לחוט של תכלת ורכואה של תפילין, בשלמא רצואה של תפילין וכו', אלא חוט של תכלת מיי היא, דתניתא, רבבי מאיר אומר, למה נשתנה תכלת, מכל והצבעוני, מפני שתכלת, דומה לים, ויס, דומה לركיע, ורקייע, דומה לאבן ספיר, ואבו ספיר, דומה לכסא הכבוד וכו' ע"כ.

ובכןו זוגיב "כמו אוֹ אָבֵן טְפַנּוֹ וְמִזְוֹן נְסָעָה" (ח'זקאל א' כ') וכשהקב"ה מסתכל בכסא הכהood שלו נזכר במצוות זו שהוא 'ונגד כל המצוות (שבועות כת א ובפרי רשי' שלחתו מא), עכ"ל. מבוואר דההנאה שזכה בחותם של תכלת, הוא שכאשר הקב"ה מסתכל בכסא הכהood שלו וனזכר במצוות זו שהוא שוליה ונגד כל במצוות

במשך חכמה (לך לך שם) בד"ה אם מחות ועד שrox נעל. וכו'.
ובחולין (פח ב): **בשכר שאמר אברהם אבינו** "אם מחות ועד
שרוך נעל" זכו בנו לשתי מצוות לחוט של תכלת ורצועה של
תפילהן. **ויתכן שבתפילה שחוריית שאברהם מיקנה** (ברכות כו, ב),
כל ישראל מלובשים בתפילהו וטלית גדול משומ זה, עכ"ל.
שاز הקב"ה מסתכל בכיסא הכבוד שלו ונזכר במצוות זו שהוא
סקולה כנגד כל המצוות.

מנחות (mag b) תניא היה ר' מאיר אומר מה נשתנה תכלת מכל מני צבעונים, מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקע ורקע ולכסא הכהן, שנאמר: "וְתַחַת רְגֵליו כמִשְׁעָה לְבַנְתַּת הַסְּפִיר וְכָעֵצֶם הַשְׁמִים לְתֹהֶר" (משפטים כד י), וככתוב "כמראה אבן ספר דמות בסא" (יחסקאל א) ע"ב.

ובפי רשיי (שם) מה נשתנה תכלת, שיחדו הקדוש ברוך הוא למצווה זו: דומה לים, שנעשו בו נסים לישראל. ורקייע לכasa הכהן, ומכח התכלת מזיכר היושב על כסא² וכיו' עכ"ל.
ובקץ אורה (שם) בז"ה מה נשתנה תכלת מכל צבעונים, שהתכלת דומה לים וים דומה לركיע כו'. ובירושלמי ברכות פ"א ה"ב איתא וים דומה לעשבים, ושבים דומה לركיע, וركיע דומה לכasa הכהן, יכוין כי הצבע הזה יביא את האדם לתובנות מלכותו ית' בכל משללה, והו ברואי הארץ היינו העשבים בכללים, והם אשר הוא חלק המים והركיע כולם (איין עין) אחד להם, הכל נשבע מכasa כבוד מלכותו ית' זכרו לנצח נצחים, וראיה זו מביא לידי זכירה להיות חד אלהים לנגד עינויו, וה' הוא האלים בשמיים מעל ועל הארץ מתחת אין עוד, ערך

ומבראך דמה שזכהנו במצבות חוט של תבלת, היינו דמכח זה
מציר היושב על הכסא, כמו שפ' רשי, זכירה זו מביאתו
ל להיות פרוד אלהים לנגד עיניו, וה' הוא האלהים בשם ממעל
על הארץ מתחת אינו עז.

¹ ובר' א' מזרחי (שם) ואם אכח מכל אשר לך ואם תאמר לחתת לי שכר מבית גנויך. ² ויורה פירוש המקרא: **נשבעתינו שלא עאלכ לעצמי מכל השבי הזה מהות ועד שרוץ**. ³ **עלל, וגם לא אקבל מל מה שתנתני לי לשכר אפלו מבית גנויך, שאינו מון רבשבי הזה,** ⁴ **כדי שלא תאמור אני הוא שהעשרה את אברם ולא הקודשו ברוך הוא שהבטיחני**

⁵ להעשרהני, שזהו הרמו במלת "אני", כלומר אני ולא הקדוש ברוך הוא,
⁶ מאין אני", ותא תאמר העשרה את אברם מיבעי לה, עכ"ל.
2 ובגהות הב"ה (שם אות א) רשי"ד דה' ורקיע לכטא הכבוד ומכיר ע"י התכלת
6 היושב, עכ"ל.